

Landschappelijke inpassing

Oktober 2023 Gemeente Oude IJsselstreek

Egginkstraat 3 Silvolde

Vereniging Agrarisch Landschapsbeheer

Munstermanstraat 6

7064 KA Silvolde

info@val-oudeijssel.nl

www.val-oudeijssel.nl

T: 0315-630002

Opgesteld door de Projectcoördinator

info@val-oudeijssel.nl

VAL Oude IJssel

Als agrarische natuurvereniging hebben wij als missie '*Samen maken we het landschap mooier*'.

Dit doen we door het vertalen van ideeën naar haalbare plannen, waarbij de kwaliteit van het landschap centraal staat. Onze kracht zit in dat wij dicht bij de boeren en buitenlui staan. Onze enthousiaste leden wonen en werken in het buitengebied van de gemeente Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek.

Na het opstellen van de plannen legt onze werkploeg de landschapselementen aan en kunnen zij deze langjarig onderhouden. Tevens geven wij voorlichting en adviseren wij in subsidie aanvragen. Zowel de planfase en de subsidie traject staat onderleiding van projectcoördinator Camiel Helming.

Inleiding

Aanleiding

Initiatiefnemer heeft ons benaderd voor het maken van een landschappelijke inpassingsplan. De aanleiding hiervoor is dat hij een boerderij heeft gekocht aan de Egginkstraat in Silvolde. Het doel is om op het aangekochte perceel te gaan wonen. Op dit moment is de bestemming 'Enkelbestemming, Maatschappelijk'¹. De omliggende percelen hebben de bestemming 'Enkelbestemming Agrarisch'.

Om er permanent te kunnen wonen dient de bestemming van het perceel te worden gewijzigd in 'wonen'. Volgens de richtlijnen van gemeente Oude IJsselstreek dient hiervoor onder andere een landschappelijke inpassing worden gemaakt. Zie kader.

Het betreft 3 kadastrale percelen van ruim 1 hectare waar een (woon)boerderij en enkele schuren op staan.

In deze landschappelijke inpassing wordt een voorzet gedaan om het perceel geschikt te maken voor het wijzigen van bestemming 'Maatschappelijk' naar 'Wonen'.

Ligging plangebied

Het plangebied ligt aan de Egginkstraat 3 in het buitengebied ten noorden van het dorp Silvolde.

Landschappelijke inpassing

In de Lokale Kwaliteitscriteria woningbouw Oude IJsselstreek is opgenomen dat het toevoegen van extra versterking in het buitengebied ongewenst is. Het behoud en de versterking van het groene karakter staat hier daarom centraal. Een initiatief voor woningbouw mag niet ten koste gaan van aanwezige natuur- en/of landschapskwaliteiten. Voor elk type woningbouwplan, of dat nu woningsplitsing, hergebruik/functieverandering van voormalige agrarische gebouwen (vab) of een landgoed is, geldt dat er in een erf- en/of landschapsinrichtingsplan moeten worden aangetoond dat het plan voldoende ruimtelijke kwaliteit biedt.

Figuur 1 Ligging plangebied

¹ Bron: Ruimtelijkeplannen.nl

Landschapsanalyse

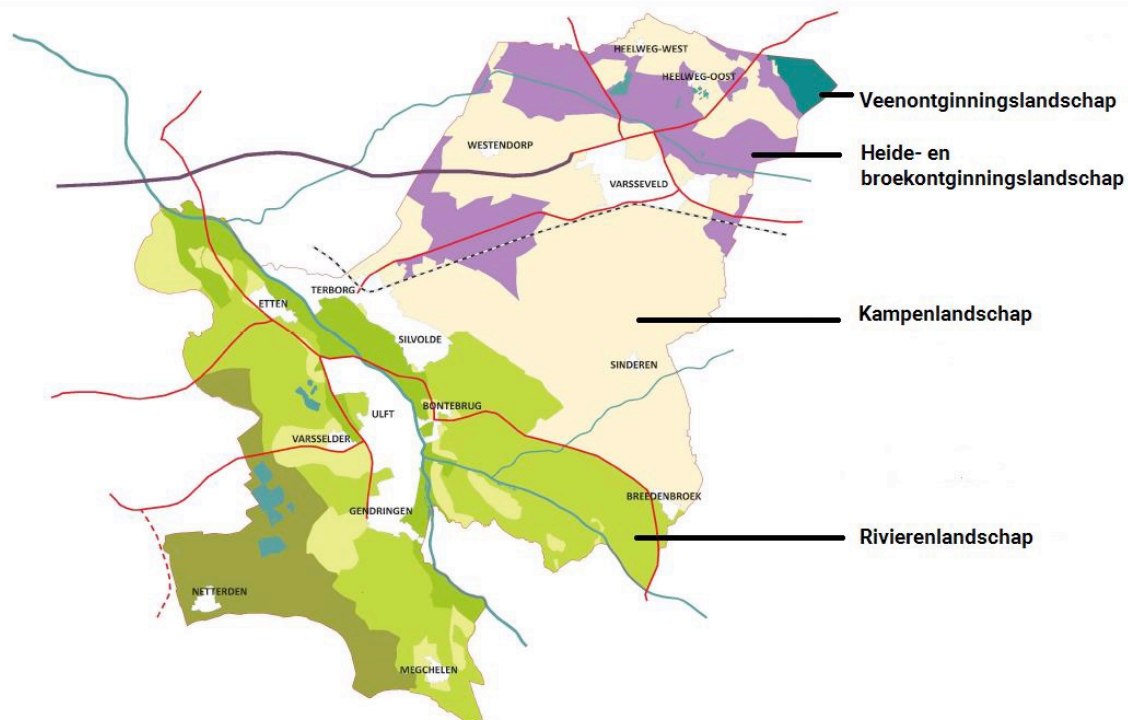
Landschap

Het huidige landschapstype van het plangebied is het **kampenlandschap**. 'Het kampenlandschap staat bekend als het typische kleinschalige Achterhoekse landschap. De bebouwing vinden we op de hogere delen. Deze delen waren ook geschikt voor akkerbouw (kamp). Een kamp is een kleine individuele akker, ook wel 'eenmans-es' genoemd, waarbij ieder gezin zijn eigen bouwland bewerkte. Om de (met de ogen van nu: kleine) akkers af te schermen tegen vee en wild werden ze omgeven met houtwallen en houtsingels. Dit zorgt voor de karakteristieke kleinschaligheid van het landschap. Omdat de grond vaak arm was brachten de boeren eeuwenlang mest en heideplaggen als bemesting op het land. Honderden jaren bemesting zorgden ervoor dat de akkers steeds hoger werden, met een vrij steile rand. De boerderijen lagen veelal verspreid aan de rand van de akkertjes. De landbouw bestond uit gemengde bedrijven, met graanteelt op de akkers en het vee op de nattere gronden langs de beken. Wegen volgden de hogere delen in het landschap en hadden hierdoor vaak een bochtig verloop. Hierdoor zijn onregelmatige blokvormige patronen van verkaveling ontstaan.

Huidig landschapsbeeld

De nog aanwezige beplanting bestaat naast de wegbeplanting vooral uit kleine bosjes, bomenrijen, singels en houtwallen en solitaire bomen (veelal eiken) in het veld. Er staan diverse boerderijen met een voorhuis met allure, de zogenaamde T-boerderijen. Dit is kenmerkend en karakteristiek voor het kampenlandschap. De eenmans-essen en steilranden zijn op sommige plekken nog steeds herkenbaar in het landschap.

In het kampenlandschap wisselen bouwland en grasland elkaar af. Bouwland ligt over het algemeen op hogere gronden en grasland op de lager gelegen delen. De wegen en kavels vormen nog altijd een grillig patroon in dit gebied. De beken zijn veelal gekanaliseerd'.²

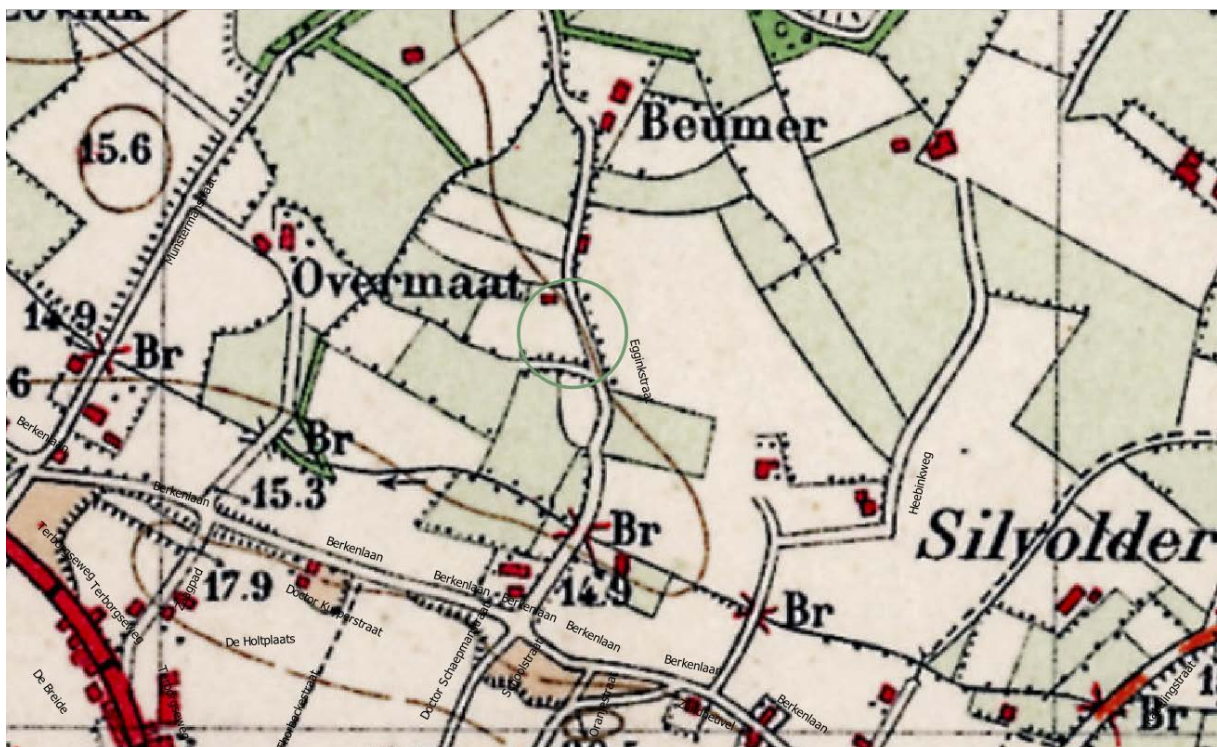

Figuur 2 Bron: Visie op landschap, natuur en groene kernen Gemeente Oude IJsselstreek

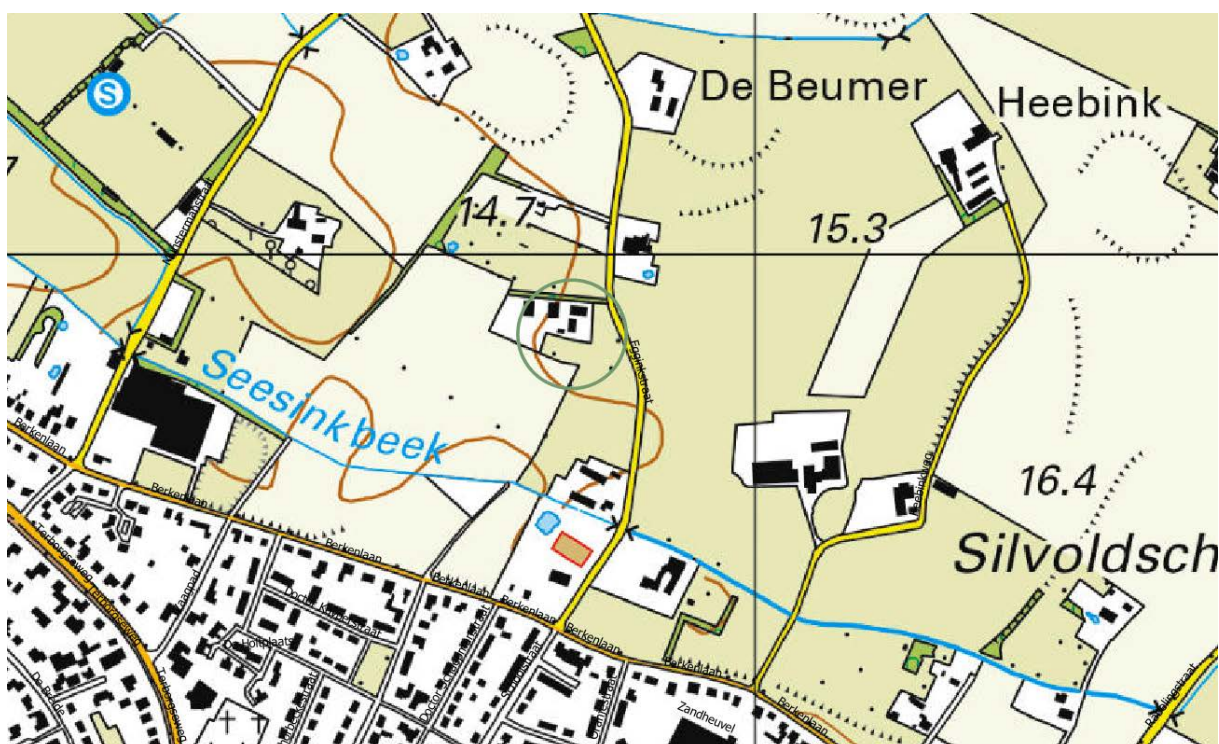
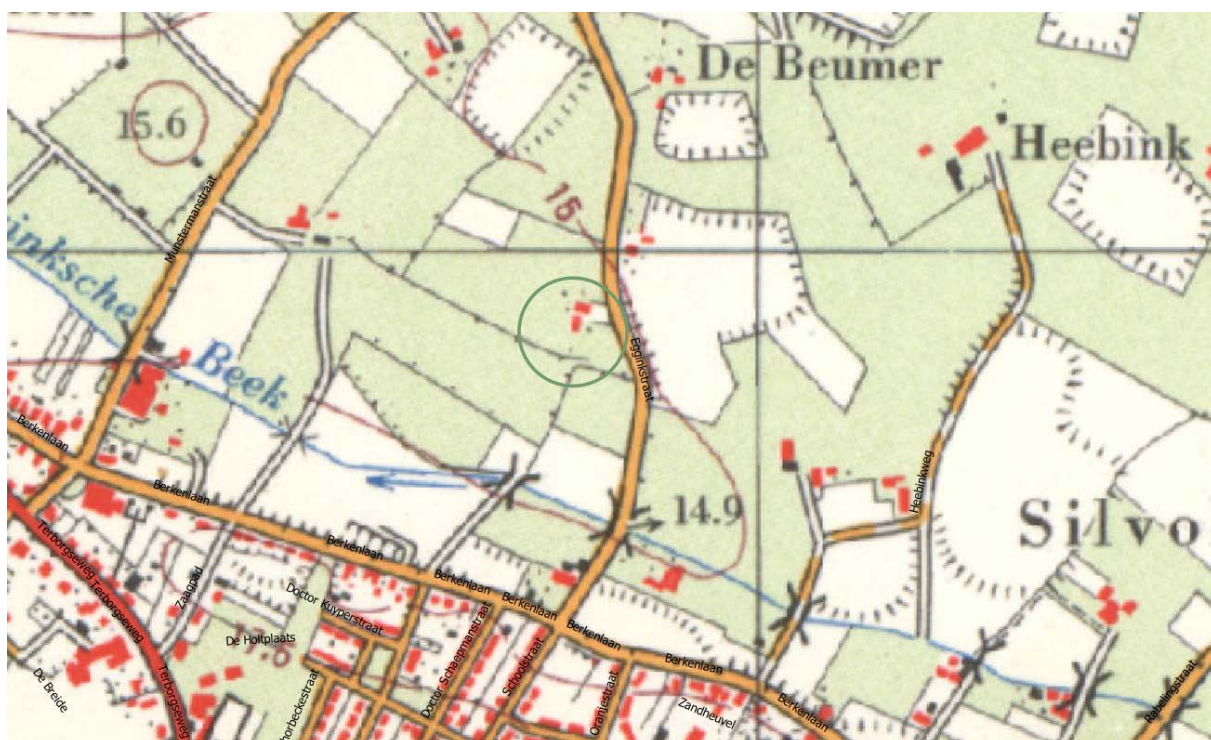
Uit de historische landschapsanalyse, zie figuur 3 en 4 is te zien dat aan het begin van de vorige eeuw het landschap kleinschalig is en de kavels veelal omzoomd worden met landschapselementen. Rond de jaren 50-60 van de vorige eeuw verandert dit en worden de kavels grootschaliger, maar ook niet extreem groot.

² Bron: Visie op landschap, natuur en groene kernen Gemeente Oude IJsselstreek

Opvallend is dat aan het begin van deze eeuw er weer meer landschapselementen rondom het perceel worden waargenomen. Tot opheden is het perceel 'rijk' aan groen. Ook de omliggende kavels hebben een groen karakter.

Figuur 3 Situatie rond 1900/1925 (bron: TopoTijdsreis)

Figuur 4 Situatie rond 1988/2019 (bron: TopoTijdreis)

Bodem

Door het inwaaien van zand is in het plangebied miljoenen jaren geleden een dekzandrug ontstaan. Hier op zijn vaaggronden ontstaan. Mede door rivierafzettingen zijn dit poldervaaggronden. Dit zijn oude rivierkleigronden zonder minerale eerdlaag en met roest en grijze vlekken beginnend binnen 50cm. De bouwvoor bestaat uit lichte zavel. Een andere categorie in de vaaggronden en die in het plangebied voorkomt is de vlakvaaggrond. Dit zijn kalkloze zandgronden zonder minerale eerdlaag en zonder ijzerhuidjes. De bovengrond bestaan uit lemig fijn zand.

Figuur 5 Bodemkaart (rood = Vlakvaaggrond en groen = Poldervaaggrond) (bron: Stichting voor bodemkartering)

Waterhuishouding

In de wintermaanden stijgt het grondwater gemiddeld naar > 80 onder maaiveld. De gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG). In de zomermaanden daalt het grondwater gemiddeld tussen 80-120 onder maaiveld. De gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG). De grondwatertrap is IVc.

Omgeving

Ten noorden van het plangebied liggen percelen met een groen karakter. Wat wil zeggen dat op die percelen veel landschapselementen aanwezig zijn. Ten zuiden, tussen Silvolde, de Seesinkbeek en het perceel, liggen landbouwgronden. Die afwisseld ingebruik zijn als akkers en graslanden. Ook langs deze kavels staan relatief veel landschapselementen. De directe omgeving heeft hierdoor dan ook een kleinschalig karakter.

Landschappelijke inpassing

Bij de landschappelijke inpassing is gekeken naar het historische en het huidige landschap, de bodem en de waterhuishouding in het plangebied. In de lokale kwaliteitscriteria Oude IJsselstreek, zie kader pagina 4, is opgenomen dat bij ruimtelijke ontwikkeling in het buitengebied er een bijdrage wordt verlangd in het behoud en versterking van het landschap. In het plangebied en de omgeving staan op dit moment al een flink aantal landschapselementen, waardoor het kleinschalige karakter van het kampenlandschap wordt gewaarborgd. Het omvormen van de bestemming maatschappelijk naar wonen heeft niet direct impact op de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Het aantal gebouwen blijft nagenoeg gelijk.

De conditie van de bestaande landschapselementen zijn in redelijk staat. Vanuit de kwaliteitscriteria is het wenselijk deze elementen zodanig te herstellen dat biodiversiteit en natuur hier een meerwaarde krijgen.

Als uitgangspunt voor natuur en biodiversiteit zijn kenmerkende doelsoorten gekozen die zich thuis kunnen voelen in dit landschap. Dit zijn de Geelgors, Steenuil en Torenvalk. Uiteraard hebben andere soorten ook belang bij herstel en behoud van het Kampenlandschap. Het is geen doel opzicht deze soorten te behouden of direct terug te krijgen, maar ze vormen een goed uitgangspunt.

De doelsoorten:

De doelsoorten: Om de doelsoorten te behouden of terug te krijgen zijn 4 V's nodig. Namelijk voedsel, voldoende en jaarrond; veiligheid, een plek om te schuilen; voorplantingslocatie, dichtbij en op het juiste moment van het jaar; vocht, om te drinken. Daarnaast is een 5e V belangrijk voor de migratie van een soort. Verbinding, via groene verbindingen in het landschap kunnen soorten zich verplaatsen.

Geelgors

In Nederland komt de Geelgors nog voor in het oosten van het land. De Geelgors is te vinden in een kleinschalig landschap met akkers en landschapselementen zoals greppels, houtwallen, hagen, onverharde wegen en ruige overhoekjes. Hogere solitaire bomen gebruikt hij als zangpost. Voedsel bestaat uit insecten, granen en andere zaden. Schuilplekken en nestgelegenheden vindt hij in houtwallen, struwelen en heggen.

Steenuil

De Achterhoek kent de hoogste dichtheid steenuilen van Nederland. Ze houden van het kleinschalige, halfopen cultuurlandschap. Hij broedt in holle bomen, schuurtjes en nestkasten en je vindt hem daardoor vaak op (voormalige) boerenerven. Een belangrijk verblijfplaats van de steenuil zijn hoogstamboomgaarden. Op naastgelegen kortgemaaide graslanden vindt hij zijn voedsel in de vorm van vooral muizen.

Steenuilen zijn honkvast van belang

is dan ook dat de zijn territorium duurzaam instand wordt gehouden.

Torenvalk

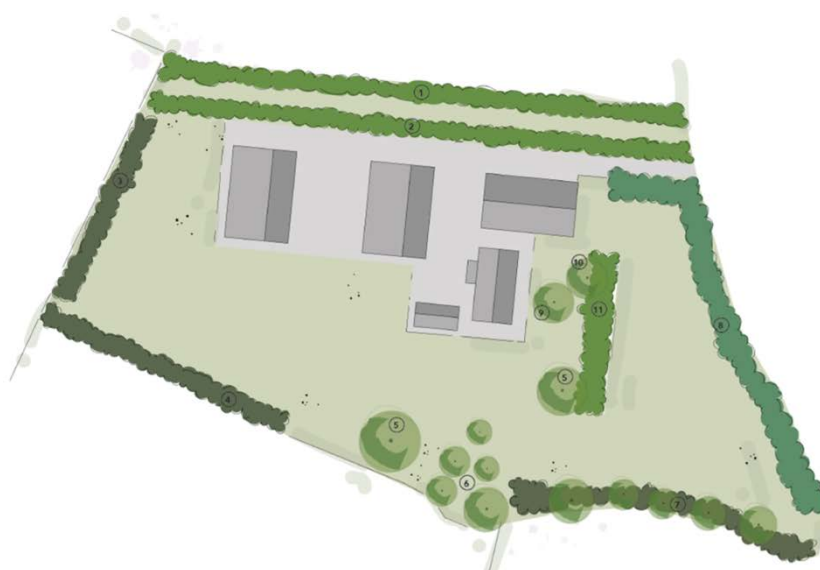
De torenvalk komt voor in heel Nederland. Op het boerenland is hij een echte muizenjager, daarom houdt hij van open plekken in het landschap. Hij maakt zelf geen nest, maar broedt in nestkasten en op oude nesten van andere vogels in solitaire bomen. Zijn voedsel bestaat vooral uit kleine zoogdieren die zich schuilhouden in gras- en hooihopen en in ruigtestroken, ruige bermen en kruidenrijke overhoekjes.

Landschapselementen

Bestaande landschapselementen

1. **Houtsingel:** Met veel Essen.
 - a. Opp.= $105 \times 4 \text{ m}^1 = 420\text{m}^2$
 - b. 12 punten per m2 = 5040
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Dunnen Essen, inclusief hakselen stobben
 - ii. Herplant inheems plantmateriaal
 - d. Lange termijn maatregelen
 - i. Hakhout beheer (gelijktijdig strook burenen)
2. **Houtsingel:** voldoende variatie in soorten inheems plantmateriaal
 - a. Opp.= $105 \times 4 \text{ m}^1 = 420\text{m}^2$
 - b. 12 punten per m2 = 5040
 - c. Lange termijn maatregelen
 - i. Hakhout beheer
3. **Struweel:** voldoende variatie in soorten, met enkele solitaire struiken, smalle strook
 - a. Opp.= $40 \times 4 \text{ m}^1 = 160\text{m}^2$
 - b. 12 punten per m2 = 1920
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Verbreden struweel met 1 rij inheems plantmateriaal
 - d. Lange termijn maatregelen
 - i. Hakhout beheer, solitaire struiken handhaven
4. **Struweel:** voldoende variatie in soorten, met enkele solitaire struiken
 - a. Opp.= $55 \times 4 \text{ m}^1 = 220\text{m}^2$
 - b. 12 punten per m2 = 2640
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Opschonen struweel, solitaire struiken vrij snoeien
 - d. Lange termijn maatregelen
 - i. Hakhout beheer, solitaire struiken handhaven
5. **Solitaire Notenbomen**
 - a. 2 stuks
 - b. 50 punten per boom = 100
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Herstel onderhoudssnoei
6. **Oude fruitbomen**
 - a. 5 stuks
 - b. 50 punten per boom = 250
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Herstel onderhoudssnoei
7. **Struweel:** voldoende variatie in soorten, met enkele solitaire fruitbomen
 - a. Opp.= $55 \times 3 \text{ m}^1 = 165\text{m}^2$
 - b. 12 punten per m2 = 1980
 - c. Opschonen struweel, fruitbomen vrij snoeien
 - d. Hakhout beheer, solitaire fruitbomen handhaven
8. **Houtsingel:** te hoog opgaand en dood hout
 - a. Opp.= $85 \times 3 \text{ m}^1 = 255\text{m}^2$
 - b. 12 punten per m2 = 3060
 - c. Hakhout beheer in 2 fases
 - d. Herplant inheems plantmateriaal
9. **Solitaire Kersenboom**
 - a. 1 stuk
 - b. 50 punten per boom = 50
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Herstel onderhoudssnoei
 - ii. Verwijderen naast staande Plataan
10. **Solitaire Fruitboom**
 - a. 1 stuk
 - b. 50 punten per boom = 50
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Vrij snoeien
 - ii. Herstel onderhoudssnoei
11. **Struweel:** voldoende variatie in soorten, met enkele solitaire struiken
 - a. Opp.= $30 \times 4 \text{ m}^1 = 120\text{m}^2$
 - b. 12 punten per m2 = 1440
 - c. Korte termijn maatregelen
 - i. Opschonen struweel, solitaire struiken vrij snoeien
 - d. Lange termijn maatregelen
 - i. Hakhout beheer, solitaire struiken handhaven

LEGENDA BESTAANDE LANDSCHAPSELEMENTEN

- 1 Houtsingel
- 2 Houtsingel
- 3 Struweel
- 4 Struweel
- 5 Solitaire notenboom (2x)
- 6 Oude fruitbomen
- 7 Struweel met enkele solitaire fruitbomen
- 8 Houtsingel: te hoog opgaand en dood hout
- 9 Solitaire kersenboom
- 10 Solitaire appelboom
- 11 Struweel: voldoende variatie in soorten met enkele solitaire struiken

Nieuwe landschapselementen

12. Knip- en scheerheg

- a. = 45m
- b. 10 punten per m1 = 450

13. Aanvullen fruitbomen

- a. 4 stuk
- b. 7 stuks (Rossel Collectie)
- c. 50 punten per boom = 550

14. Wadi

15. Kruidenrijk grasland

- a. Met gemaaide paden
- b. Sinus beheer

16. Solitaire bomen

- a. 2 stuks Zomer Eik
- b. 50 punten per boom = 100

LEGENDA BESTAANDE LANDSCHAPSELEMENTEN

- 1 Houtsingel
- 2 Houtsingel
- 3 Struweel
- 4 Struweel
- 5 Solitaire notenboom (2x)
- 6 Oude fruitbomen
- 7 Struweel met enkele solitaire fruitbomen
- 8 Houtsingel: te hoog opgaand en dood hout
- 9 Solitaire kersenboom
- 10 Solitaire appelboom
- 11 Struweel: voldoende variatie in soorten met enkele solitaire struiken

LEGENDA NIEUWE LANDSCHAPSELEMENTEN

- 12 Knip- en scheerheg
- 13 Fruitbomen (4x + 7x)
- 14 Wadi
- 15 Kruidenrijk grasland met wandelpaden
- 16 2x Zomereik – Quercus Robur

Landschappelijk Erfontwerp Egginkstraat 3 Silvolde

De bestaande en nieuwe landschapselementen hebben een totale punten waarde van 22.620.

Door het behoud en het herstellen van de huidige houtopstand ontstaat in combinatie met de nieuwe landschapselementen een grotere variatie in biodiversiteit en natuur in het plangebied. Een combinatie van jonge en oude landschapselementen met verschillende inheemse planten.

Er ontstaat voldoende nest- en schuilgelegenheid voor de 3 doelsoorten en het aanbod aan voedsel door de kruidenrijke vegetatie en de wadde zal toenemen voor zowel de geelgors, de steenuil en de torenvalk.

Eveneens zal het kleinschalige karakter van het plangebied en de omgeving versterkt worden.

‘Samen maken we het landschap mooier’

Munstermanstraat 6

7064 KA Silvolde

info@val-oudeijssel.nl

www.val-oudeijssel.nl

T: 0315-630002

Opgesteld door de Projectcoördinator

info@val-oudeijssel.nl